

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Prosequitur Caput primum §. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Prosequitur Caput primum.

§. 3.

Iuxta Lectionem Perionii.

Hoc quidem modo divinus Bartholomaeus ait, & magnam esse Theologiam, & minimam; atque Evangelium amplum & magnum, rursusque compendiarium. Quibus verbis illud mihi eximie intellixeris videtur, bonam omnium causam, & multis verbis, & paucis, simul & nullis exprimi: quippe quae nec rationem habeat, nec intelligentiam ac notitiam, quod omnibus singulari modo praeflet, iisque solis sine integrumentis, vereque colluceat, qui & immunda omnia, & munda crassent, omnemque omnium Sanctorum fastigiorum ascensum superant: & divina omnia lumina, sonos, rationesque coelestes relinquent, & in caliginem ingrediuntur, in qua re vera est, ut scripta divina tradunt, is qui est super omnia. Non enim frustra divinus Moses mundari, expiarique ipse jubetur, rursusque ab iis, qui non sunt ejusmodi, secerne, ac post omnem expiationem audit tubas, quae multos sonos edebant, cernitque multa lumina puros ac diffusos radios jacentia: deinde a multis secernit, & cum

selectis Sacerdotibus ad divinorum graduum canticum perennat: atque in his non cum DEO quidem versatur, videt tamen non ipsum (neque enim cerni potest) sed locum, in quo stetit. Hoc autem mihi significare videtur ea, quae divinissima, ac summa sunt in iis, quae cernuntur, & intelliguntur, subiecta esse rationes eorum, quae ei, qui omnia superat, subiecta sunt, quibus ejus praesentia, quae omnem cogitationem, intelligentiam, & superat, & in spiritualibus sanctissimorum ejus locorum cacuminibus insidet, ostenditur: tamque demum & ab iis, quae cernuntur, & ab iis, quae cernunt, liberatur, & in vere mysticam ignorantis caliginem irrepit, in qua omnia cognitionis subiecta deposita, atque in eo fit, qui penitus tractari, viderique non potest, totus ejus, qui superat omnia, nec ullius, nec suus, nec alterius, sed ei, qui omnino incognitus est, omnis cognitionis cessatione, praestantiori modo coniunctus: atque hoc ipso, quod nihil cognoscit, mentem etiam cognoscendo vincit & superat,

Iuxta Lectionem Corderii.

Hac uirique ratione divus Bartholomeus ait, & copiosam esse Theologiam, & minimam, atque Evangelium amplum, & magnum, & rursus concisum. Illud, ut mihi videtur, eximie intelligentis, quod benigna omnium causa sit, & multiloqua, & breviloqua simul, atque nullius sermonis, utpote, cuius neque dictio, neque intelligentia sit, quia cunctis creaturis supererit aliter supereminet, & absque operimentis, ac vere ostendit solis iis, qui cuncta, quae impura, quaeque pura sunt, pertincent, omnemque omnium Sanctorum fastigiorum ascensum transcendent, & omnia divina lumina, & sonos, & sermones coelestes relinquunt, & in caliginem absorbentur, ubi vere est, sicut ait Scriptura, qui est ultra omnia.

Non enim temere divinus Moses explicat primum ipse jubetur, ac deinde a non expiatis segregati, & post omnem expiationem audit multisonas tubas, cernitque multa lumina, puror, ac multiplices radios jacentia: postmodum a multitudine separatur, & cum electis Sacerdotibus

ad summum fastigium divinorum ascensum pertinet.

Sed haec tenus nondum versatur cum ipso Deo, nec eum videt (in aspectabilis enim est) sed locum, ubi stetit. Hoc autem existimo significare divinissima, & summa eorum, quae cernuntur, & intelliguntur, rationes quasdam esse, quae subiectant menti, illa, quae sunt subiecta ei, qui universis antecelli; quibus praesentia ipsius, quae omnem cognitionem mentis vincit, declaravit insilient, tamquam in vestigis summis intellectualibus locorum ejus sanctissimorum: ac tunc ab iis ipsi, quae videntur, & ab iis, quae vident, absolutus, & expeditus, in caliginem vere mysticam incognoscibilitatis ingreditur, in qua omnes scientias apprehensiones excludit, & in omnimodo instans, & invisibili haret, totus existens ipsius, qui est ultra omnia: neque ullius, neque suus, neque alterius, cum eo autem, qui est penitus incognoscibilis, per vacationem omnis cognitionis, secundum meliorem partem copulatus, & eo ipso quod nihil cognoscit supra mentem cognoscens,

PARAPHRASIS.

Ideo S. Bartholomeus Apostolus (*fortasse in aliqua epistola, que jam non existat*) dicit Theologiam esse simili diffusam, & brevissimam, atque Evangelium esse amplum & magnum, & simili contractum, seu exiguum. In quo mihi videatur intelligere, quod DEUS, qui est omnium causa, per multa verba, & per pauca, & etiam per nulla nobis loquatur, & a nobis intelligatur. Quia nec sat potest, nec intelligit, cum creaturas omnes su-

perflubstantialiter, seu supernaturaliter excedat: solumque se praebat cognoscendum sine regumentis illis, qui nec in impositis, seu materialibus, neque in puris, & in spiritualibus cognitionem detinent, omnemque transcendent aliquid in eis, etiam sanctorum fastigiorum: omniaque lumina, & loquitiones, & in mysticam caliginem ingreduntur, ubi vere habitat, qui est super omnia, ut dicit Scriptura (*nempe, Exod. 19. Veniam ad te in*

e. de.

caligine; & 2. Paralip., ut habaret Dominus in caligine, & Ps. 17. Caligo sub pedibus ejus. Et 56. Nubes, & caligo in circuitu ejus, & alibi (sepè) Non enim sine causa (Exod. 19.) jubetur Moyses expiari, & deinde à non expiatis separati, & post omnem expiationem audit sonos tubarum, & videt radios plurimorum luminum, postmodum à multitudine populi segregatus, & cum electis Sacerdotibus, (nempe Aaron, Nadab, & Abin, & septuaginta de Senioribus Israhel Exod. 24.) ad divinorum gradum, & auctoritatem cacumen pervenit. Sed hæc non cum DEO conversator, nec eum clare vider, cum ipse invisibilis sit, sed locum ubi steterunt pedes ejus, nempe, quasi opus lapidis seraphini, &c. Exod. 6. v. 10. Hoc autem exstimo significare, quod divina, & supernaturales visiones, atque revelationes sunt veluti quædam argumenta, & rationes, ex quibus ostenduntur nobis, quæ sunt sub pedibus ejus, qui omnia superat, & ipsum ibi esse præsentem, ubi haec sunt, sed occultum, & super omne cognitionem existentem in illis spiritualibus vestigis tangam in cacumine locorum sanctorum. Tunc autem, qui hæc experitur, & videt DEUM sub istis imaginibus, & apparitionibus, debet legegari & expediti ab omnibus illis objectis visibilibus, & etiam ab hominibus, & spiritibus ventribus, ut ingrediarur caliginem mysticam incognoscibilitatis, in qua excludat omnem scientiam & cognitionem. Sic enim conjungitur ei, qui est omnino imperceptibilis, & invisibilis, & totus fit ejus, nempe DEI, quia ad eum solum dirigunt per contemplationem, & amorem, & nec ullius, sive suus, sive alterius, quia nec in se, nec in aliis cognoscendis, aut amandis divertitur, sed totus copulatus, & conjunctus cum DEO secundum patternem superiorum mentis per vacationem omnis cognitionis (nempe distinctor & clarae) & eo ipso, quod nihil sic cognoscit supra mentis naturam, fit cognoscens.

Q VÆSTIO XXI.

Quomodo intelligatur Theologiam esse magnam, & minimam, & similiter Evangelium?

ExpliCat S. Dionysius hoc, ex eo quod DEUS & multis, & paucis, & nullis verbis explicetur & cognoscatur: hoc autem rursus inquirimus quomodo intelligatur & quod attinet ad Evangelium, debet intelligi, quod sicut si exigui voluminis, magna contineat mysteria, & immensam doctrinam; vel quia est verbum abbreviatum juxta Rom. 8. & propter dilectionis preceptum, quod, cum sit unicum, omnium perfectionem complectitur, & omnem nolam antiquarum ceremoniarum superat: & etiam propter objectum ejas, nempe, verbum incarnatum, quod in natura humana veluti exinanitum plenitudinem divinitatis comprehendit. Quod vero attinet ad Theologiam, de qua nobis cit termo,

Dicendum est, Theologam symbolicam esse multiloquam, seu multis verbis ut ad DEUM explicandum, & cognoscendum: Theologam scholasticam esse breviloquam respectu illarum, quia paucioribus verbis & nominibus DEUM proponit: Theologam vero mysticam esse nullius sermonis, quia sub nullis nominibus, aut ima-

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

ginibus DEUM cognoscit. Hanc esse mentem Dionysii patet ex cap. 3. huius libri, ubi symbolam Theologam dicteve bolto em, quam scholasticam, quae intelligitur sub nomine informationum Theologicarum, & divinorum nominum; & denique mysticam non solum esse brevi loquam, sed silentem.

Ratio est, quia Theologia symbolica ut nominibus translati à rebus sensibilibus, ut per metaphorar, & symbola DEUM explicet, quæ quidem nomina sunt innumera. Theologia vero scholastica tribuit DEO ea sola nomina, quæ significant perfectiones in eo formaliter existentes, ut esse et, substantiam, verum, bonum, &c. quæ sub breviori summa traduntur. Theologia tandem mystica omnia ista negat, & removet de DEO, modo superiori dicto, ac proinde summo silentio DEUM ut ineffabilem, & incognoscibilem contemplatur.

Potest etiam hoc intelligi, ut explicat Maisilius Ficinus de tribus gradibus, quibus mens in DEUM ascendit; primo pluribus verbis uens, quando quacumque occurunt, de DEO affirmat, vel negat. Secundo paucis verbis, ubi de DEO loquitur sub ea ratione, qua refertur ad creaturas, vel creaturæ ad ipsum. Tertiò nullis verbis, quando nec refert DEUM ad creaturæ, nec creaturæ ad DEUM, nec de eo aliquid affirmat, vel negat, sed eligendo silencio DEUM colit.

Objicis, sepè diximus mysticam Theologiam esse contemplationem DEI per negationem, & remotionem, in eo & de DEO negare omnia cognoscibilia, quod non coheret cum hoc, quod modo dicit Ficinus eam nihil de DEO affirmare, aut negare. Rep. satis ex dictis manere hoc explicatum, sed pro majori claritate in modo loquendi dicimus, ad contemplationem mysticam saltem acquitam, ascendi quidem removendo & negando de DEO omnes positiones, sed post istam remotionem sistere intellectum in illo conceptu confuso DEI, ut incomprehensibilis, & incognitus, quod quid est, in quo consistit contemplatio mystica; atque adeo cognoscere DEUM per remotionem jam factam, & tunc iam nec affirmat, nec negat aliquid de DEO. Quando autem dicitur Theologiam mysticam negare de DEO omnia, intelligitur dispositio, & antecedenter, vel etiam virtualiter in ipso conceptu DEI confuso ex negatione & remotione reliquo.

Q VÆSTIO XXII.

Quid intelligat Dionysius per sanctas fastigia, lumina, sonos, ac sermones, & quomodo ista transcendenda?

Aliqui per fastigia intelligent supremorum spirituum summates, quas idem Dionysius alibi vertices appellat. Et per divina lumina ea, quæ Scriptura refert, aliquando apparuisse, ut Moysi in rubro, populo in columna ignis, pastoriis in Bethlehem, Regibus in stella. Similiter per sonos illos, qui in Sina audiebantur, & quos Ezechiel et natræ se audivisse, & similes. Denique per sermones caelestes, locutiones DEI ad Patres & Prophetas, &c. Quæinterpretatio licet non

multum discrepant in sententia mox referenda, magis tamen explicanda erit.

Dicendum ergo videtur primò, per sanctas *scripturas* intelligi in præsenti visiones & apparitiones DEI supernauiales in communione, prout scilicet comprehendunt quidquid per sensus externos nobis divinitus demonstratur, vel imaginatione aut intellectu conspicitur. Secundò descendendo ad singula in particulari per *lumina* intelligi, quæ per oculos, sive ad modum visionis proprie percipiuntur. Tertiò per sonos, & sermones cœlestes, quæ per aures, vel per modum loquutionis nobis communicantur.

Probantur hæc ex eodem contextu, ubi post exemplum Moysis ascendentis ad montem, addit: *Hoc autem existimat significare, divinisimam, & summa, qua cernuntur & intelliguntur (nimis) visiones sensibiles & intelligibles rationes quasdam esse, quæ subiecta menti (id est, quæ nobis ostendunt) illa quæ sunt subiecta DEO (id est, DEO inferiora) quibus præsentia ipsius declaratur insuffens (id est, in quibus DEUS præsens, & assistens cognoscitur) tamquam in vestigio summus intellectus locorum ejus sanctissimorum (id est, tamquam insignis sublimibus & intellectualibus locorum sanctorum, in quibus DEUS est.)*

Ecce quomodo prædictæ apparitiones, & visiones divinae (quibus jam sensibilibus, jam imaginariis, jam intellectualibus & summis, tamquam per quosdam gradus ascendimus in DEUM) quantumvis sublimes, nihil aliud sint, quam loci, ubi stent, vel quibus assistunt pedes DEI, qui illis particulariter assistit, dum nobis appareat, aut loquitur. Sicut Moyses, (licet prædicta lumina videri, & sonos audirent, & in monte ascenderent) non ideo DEUM clare vidit, sed locum, ubi DEUS stetit. Ideoque omnia ista relinquenda sunt, ut in mysticam & divinam caliginem ingrediamur, & nec voluntate appetenda, nec intellectu investiganda, nec in memoria retinenda. Potius per omnium remotionem, & negationem in solum DEUM (ut nobis occultum, & incognitum homines potentiae erigenda sunt).

Objicitur, prædictæ visiones, & revelations, quando sunt verae, & bona, vel à DEO sunt immediatae, vel per Angelos bonos: sed quod Deus per se, vel per Angelos facit, non potest anima esse nocivum, nec ab ipso exhibentur, ut à nobis rejiciantur; ergo licet conveniat eas non appetere, non tamen rejicienda erunt. Confirmatur, quia aliquæ sunt valde sublimes & proficue, quales sunt visiones illæ intellectuales, & substanciales, quæ pertinent ad divinam unionem, de quibus agit N.B.P.lib.2. a seens. mont. Carmeli cap. 24. vel intelligentia illæ veritatum nudarum, de quibus agit cap. 26. vel loquientes illæ, quas appellat substantiales cap. 31. ergo non omnes relinquenda, aut despicienda, sed examinandæ, unde, aut quales sunt.

Resp. Quod sicut DEUS tribuens alicui divitias & honores, non ideo vult, quod illas amet, & eis adhæreat, verum quod dispenset in pauperes, & opera pia, aut iis renuntiet, ut ipsum solum ameri. Ita communicando visiones & revelations ob nostram fragilitatem, aut finem alicui, non vult, quod illas amemus, & amplectamur, sed potius, ut humiliter fogiamus, iisque renuntiemus, cum propter latens in eis frequenter periculum, cum ne extra DEUM creature plus a quo nostrum impendamus amorem, cum ut sic

melius ad contemplationem & unionem disponamur. Quia tamen non omnes ejusdem sunt rationis, ut dicitur in confirmatione, ideo necesse erit inquirere, quid sit revelatio & visio, & quotplex, qualisque, & qualiter vitanda, quod subiecta declarabunt quæstiones.

QVÆSTIO XXIII.

Quid & quotplex visio & revelatio supernaturalis?

Iacet in catena mea mystica Carmelitana prop. 33. & 34. plura de visionibus & revelationibus disseruerunt, nunc nonnulla iterum repeterentur, ut melius percipliantur in sequentibus questionibus dicenda.

*Visio, & revelatio propriæ dicta, licet frequenter se invicem contineantur, non sunt tamen formaliter idem; nam visio solum importat appari-
tionem alicuius objecti divinitatis factam, ut Christi Domini, Sanctorum, & Angelorum, quamvis inde nulla notitia alicuius veritatis occultæ nobis communicetur. Revelatio autem formaliter dicit manifestationem, notitiam, & declarationem veritatis alienus occultæ, sive praeterita, sive presentis, sive futura.*

Sub nomine *visionis* comprehendimus non solum apparitiones illas, quæ oculis corporeis, aut spiritualibus objiciuntur, verum etiam, quæ ministerio aliorum sensuum, vel sine illo imaginationi aut intellectui proponuntur: tum, quia generaliter omnes sensationes visiones sollemus appellare, ut Exod. 20. cap. Populus videbat voces, & lampades, & sonum buccinæ, tum, quia a sensibus ad intellectum pervenient, cujus omnes cognitiones visiones sunt mentales.

Dividitur autem *visio* in corporalem, spiritualem & intellectualem: seu, quod idem est, in externam, imaginariam, & intellectualem. Corporalem, seu externam est, quæ sensibus externis percipitur: imaginaria, quæ imaginatione & sensibus internis, & dicitur spiritualis respectivè ad exteras: intellectualem, quæ propriè spiritualis est, à solo intellectu percipitur.

Revelationes similiter homini fiant vel mediabitibus sensibus, vel imaginatione, vel immediate intellectui; unde similiter dividuntur in corporales, imaginariae, & intellectuales. Ad revelationes pertinent loquientes, sive ista percipliantur per aures, sive per imaginationem, sive per intellectum. Quatum loquitionum intellectualium aliae dicuntur successive, quæ anima peculiaritate, & instinctu Spiritus sancti intra se ipsam format interrogando & respondendo: aliae dicuntur formales, quæ formaliter imprimitur animæ, & illa cognoscit non à se ipsa, sed ab alio libiloquente formatas esse. Aliae dicuntur substantiales, quæ licet etiam sint formales, non tamen omnes formales dicuntur substantiales, quia hoc quod dicunt, operantur in anima.

Ad revelationem pertinet etiam *Prophetia*, quæ in illa fundatur: est enim Propheta una ex gratiis gratia datis, de qua latè D. Thomas & ejus expositores in 2. 2. quæst. 171 usque ad 175. & describitur ex ejusdem doctrina à N. Salm. 1. 2. in arbore virt. n. 170. *Supernaturalis cognitio, & intelligentia per divinam inspirationem, & revelationem habitata de rebus distantibus, seu ignotis. Excita-*

tur

tur enim mens Prophetae per inspirationem DEI ad percipiendam veritatem, quæ illi per revelationem manifestatur, & simul illi manifestatur esse à DEO revelata. Unde Propheta, ut se tenet ex parte DEI, dicitur *revelatio*, & *loquutio* ex parte autem Prophetae dicitur *visio* & *audito*. Et postest fieri tribus modis supra dictis, vel mediante sensibus externis, vel mediante intuis, vel immediae intellectu; unde ex parte medii dividitur in corporalem, imaginariam, & intellectualem partem vero luminis in perfectam & imperficiam; perfecta est, quæ ab aliud dicitur prophetia, quæ non solum certò cognoscitur, veritas revelata, sed DEUM esse, qui revelat; imperfecta autem dicitur infinitus propheticus, quæ nō certò cognoscitur, ex deo divino, & vel ex proprio spirito fiat, & ideo potest esse falsa. Ex parte autem objecti in communicatione, præscientie, & prædestinatione. Prima potest non succedere, quia concludit conditionalem, nisi impeditur à DEO; non enim fundatur in decreto absoluto, sed in decreta conditionalibus. Secunda est, in qua revelantur, quæ quidem dependent ab arbitrio creato, sunt ramen certo prævisa in æternitate, ratione decreti prædefinitis. Tertia, in qua revelantur, quod à DEO solo dependet, ab eo tamen vito in æternitate, & in decrevis absoluto.

Q V A E S T I O XXIV.

Qua certitudine tenendum sit dari revelationes & prophetias, & quomodo vera à falsis discernantur?

Fuisse aliquando veras revelationes & prophetias, maximè tempore legis scriptæ, certum est de fide, imo in ipsis fides nostra fundatur. Dati etiam in tempore legis gratia, licet non solum hæretici negaverint, sed alioqui etiam, qui Christiano nomine censentur, inter quos referunt L. in concientia propter illa verba Mat. 1. cap. Omnes Prophetæ. & lex usque ad Iohannem prophetaverunt. Hoc tamen sine errore sustineri non potest. Constat enim Apocalypsim post Joannem Baptistam fuisse Evangelista revelata; constat ex Actibus Apost. cap. 11. prophetiam Agabii; & ex cap. 21. quatuor filiis Philippi prophetasse. Item ex 1. Corinth. 14. & ad Ephes. 4. multis fuisse Prophetæ in primitiva Ecclesia. Locus autem Matthæi non intelligitur de cessatione doni prophetæ, sed de complemento prophetiarum veterum Prophetarum, & quia illi obscuræ & per ænigmata predixerunt, quod Joannes dixit ostendit; item quia officio suo fundantur, ut explicat Maldonatus, de quo videantur Expositores ibi.

Dari etiam veras revelationes, & prophetias post primitivam Ecclesiam, licet non sit ita certum, non potest tamen ab ipso temeritatis, & impietatis fatem nostra negari. Id colligitur ex Joel. 2. ubi post promissionem Christi ait: Er erit post haec: Effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri, & filii vestrae, senes vestri somnia somniabunt, & juvenes vestri visiones videbunt. Innu. Concil. Trid. 5. c. m. 6. ubi anathematizat eos, qui dixerint, posse nos certò scire, habituorum donum perseverantie sine particulari revelatione, &c.

Consonant Concilia, & Pontifices, qui San-

ctorum revelationes, & prophetias probant, ut R. B. gitæ in Concilio Basileensi, & de illis inquiritur ad beatificationem eorum. Nec inde sequitur solas approbatas esse veras, approbatio enim non tribuit veritatem prophetæ, sed declarat esse veras, si enim ante probationem essent falsa, numquam Ecclesiastillas pro veris approbaret. Constat etiam ex compluribus Patribus & Doctoribus Ecclesiæ, qui vel proprias, vel alienas referunt, & laudant, qui videri queunt in Petri Thys. at lib. 1. de spirituum apparit. c. 11. Martino de Rio, quos referunt cum aliis Ludov. Veluga in viti duorum prelud. cap. 1. Joannes de Horozco de vera & falsa prophetia. 1. c. 8. Leandrus Granatensis, Luz de Marav. disc. 1. §. 3. & 4. & aliis plures.

Quomodo autem veras à falsis discernemus? loquendo in primis de vidente, seu recipiente revelationem & prophetiam; hæc alio modo est cum tanta certitudine rei revelata, & DEI revealantis, ut nullo modo possit deo dubitari, ut retinacur quis illi afferre; quem assensum aliqui dicunt pertinere ad fidem Theologiam, quæ est idem habitus cum ea holica, seu universalis, & solum accidentaliter differt per hoc ab ista, quod fides Theologica pertinet, aut non pertinet ad communem statum Ecclesie, ut cum pluribus, quos citat, teneat Suas de fide diff. 3. sect. 10. vel ad alium habitum, qui potest dici fides particularis, ut tener Araujo in 2. 2. quest. 1. art. 1. dub. 4. Quando vero revelatio aut propheta non proponitur cum tanta certitudine, & evidentiâ in attestante, debent consuli docti, & expertes, qui per regulas statim adducendas de illis possint aliquo modo judicare.

Loquendo igitur de non recipientibus, sed ab aliis audientibus, id cum maxima cautela, & prudenter debent examinare, ne dum facile credunt, recipiatur Angelus satanae pro Angelo lucis, ne dum temeriter contemnunt, mereantur reprehensionem illam D. Bernardi apud Trichem. in hist. Hilp. Non miratur frater charissime, si dormientes in peccatis divinas revelationes existimant somnia, scientes verum, quod Apostolus dixit: Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus DEI, sicut ictus enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritu interior ex animatur, &c. Debet igitur per regulas prudentes à sanctis Patribus & Doctoribus traditis hoc maturè discutere; de quibus videatur Gerson Tract. de prob. spir. Turrecremata, & Episcop. Genensis in defensoria revel. S. Brigida. Ribera lib. 1. vita S. Therese. M. N. Martinus de Rio lib. 4. diquis. Mag. cap. 1. quest. 3. Bartholom. Medina in 3. part. D. Thom. quest. 25. art. 3. Veluga viti duorum prelud. 1. cap. 15. Horosco & Granat. supracitati, & alii mystici & spirituales com- munitati.

Pro revelationibus falsis à veris dignoscendis deservient hæ regule. Prima, si facta Scriptura, aut doctrina Ecclesiæ conformes non sint. Secunda, si mendacium aut falsitatem continentes. Tertia, si malum persuadent. Quarta, si in superbia & inobedientiam inclinent. Quinta, si de re vana, & inotili sint. Quia ramen non sufficit non esse aperte malas, ut mox pro veris & bonis habenda & approbanda sint. Ideo etiam pro veris dignoscendis aliae sunt regulæ observandas.

Prima, certitudo quædam indubitata, quam aliquando relinquunt; licet ex defectu illius mox condemnandas non erunt; cum multoties sub du-

hō communicenur, quæ si oculi vera sunt. *Secunda*, si sunt de rebus, quas solus Deus potest cognoscere, ut futura contingentia, & cogitationes cordium, sicutem postquam eventus illorum, & istarum clara novitia dictum probet. *Tertia*, si ad humilitatem, obseruantiam legum, amorem DEI, & Christi imitationem inducunt. *Quarta*, si quamvis in principio anima perturbatur, & horrescat, postea tamen hac anxietate sublata, dulcedine quadam interna perfundatur, & sub quiete maxima remaneat. *Quinta*, ex bonis fructibus & effectibus earum sunt etiam ex parte personarum recipientium plura consideranda sunt; vita virtuosa, aut virtuosa, inclinatio aut repugnatio ad visiones, aut revelationes. Item qualitas ingenii, indolis, & complexionis, multum enim obest opinioni veritatis, vel nimis tardum, vel nimis acutum ingenium; item curiosum, inquietum & imaginativum; complexio item melancholica, ac denique natura jejunis & porfirantis attrita atque debilitas. Legendus de his ven. P. Michael de Fonte cap. 19. libri 2. Operis supra laudati.

QVAESTIO XXV.

Quomodo siant visiones corporales, & exteriores, & qualiter removenda sint?

DE illis visionibus, & revelationibus plures habemus in Scriptura sacra, ubi DEUS vel per se, vel per Angelos hominibus in specie & forma visibili apparet voluit, & loqui. Harum igitur si sumantur formaliter pro actu visionis, seu sensationis, ipsam est cœla formalis; potentia cœla receptiva, seu materialis, & ipsa cum specie cœla efficiens autem eiususque videnter liberi, si voluntariè videntur, erit, quemlibi quisque proposuerit; & idem proportionaliter dicendum est de visione imaginaria, sumpta pro actu imaginationis, & de intellectuali pro actu intellectus.

Loquendo vero de visionibus objectivis sumptibus, seu pro re, quæ objectum potest, tunc visionum corporalium sensibilium cœla formalis erit forma illa, seu qualitas sensibilis, quæ aliqui ex quinque sensibus objicuntur; ut figura, lux, color, sonus, odor, sapor, calor, frigus, &c. Ubi per sonos intelligimus voces non articulatas, ut a locutionibus distinguantur; quamvis enim locutiones externæ, quæ per aures percipiuntur, ad illas visiones & revelationes externas pertinere, de illis tamen est specialis difficultas suo loco tractanda. Similiter cum de objectis tangibilibus loquimur, ut sunt frigus, calor, durum aut molle, & quidquid aliud tactum immutat, non est nobis sermo de contactibus illis divinis, de quibus egimus quæst. 17. dub. 6. qui ad unionem pertinent, & sunt pure spirituales, columque metaphorice actus dicuntur.

Cœla materialis harum apparitionum est corpus illud, cui insunt predictæ formæ & qualitates, quod aliquando est corpus vivum, & naturale aliquius Sancti apparentis, quomodo S. ELIAS P. noster apparuit in Thabor, & Christus Dominus Saulo. Aliquando est corpus verum, licet non vivum, nec naturale, sed divinitus, vel ministerio Angelorum formatum ex aere, vel ex alia materia, quæ taliter disposita, & condensata figura-

ram illam exprimit, & species immittit, quod quidem corpus non propriæ & absoluæ appellatur phantasticum (corpus enim phantasticum propriæ dictum non est corpus, sed apparentia corporis) taliter tamen solet appellari respectu corporis naturalis, moveatur enim ita ab Angelo, ut videatur moveri ab intrinseco, & ita in illo voices efformantur, ac si loqueretur naturaliter; unde cum appareat vivum, phantasticum in hoc sensu potest dici. Aliquando etiam sine corpore aliquo potest DEUS producere speciem figuræ, aut coloris in oculis, vocis in auribus, &c. vel aliunde alias sensibus immittere, & tunc salus ille, qui recipit speciem, visionem videbit, cum plures illam videre possint, quando corpus formatur.

Cœla efficiens visionum objectivarum, quando sunt per species de novo productas in sensibus, solus est ipse DEUS, nec enim Angelus ut causa principalis potest immediatè producere species etiam sensibiles, nisi mediante objecto; attrahere autem illas alibi productas in aere, facilis potest Angelo concedi, quia licet dependant ab objecto in esse, & conservari, aliud potest suppleri hæc dependentia, postquam jam sunt productæ. Quando vero sunt visiones per corpora ex aere formata, licet DEUS possit corpora illa immediatè efformare, congruentius tamen est, ut per Angelos fiat, nec hoc excedit facultas eorum.

Utrum vero DEUS assumat predicta corpora per se ipsum, quando sub aliqua figura, v.g. hominis, columba, vel ignis illi vult apparere, certum est posse fieri, & molti dicunt sic contigisse, quoties in veteri testamento sic apparebat; sic videatur docuisse Tertullianus *si. contra Iudeos.* Origenes *hom. 1. in cap. 6. 1. Isaie.* Eusebius *lib. 1. cap. 2. & ali.* Communior tamen sententia docet hoc DEUM semper vel sicutem lapidis per Angelos fecisse, qui in nomine eius apparebant & loquebantur. Hæc autem unio nec est hypostatica ad constitutendum unum lapopositum, nec per modum formæ & materiæ ad constitutandam unam naturam, sed est unio motoris ad mobile, non qualiscumque mobile, sed quod aliquo modo representet motorem, & etiam DEUM, vel alium Angelum, aut Sanctum, quos in illa figura veneramus, sicut in figura lignea, vel lapidea solemus Sanctos colere, illosque per me hononium sine mendacio Sanctos, quos representant, appellamus. De quo D. Thom. 1. p. q. 51. art. 2.

An vero anima separata, qua in celo vel purgatorio, vel in inferno sunt, similares apparitiones per se ipsas possint efficere, mihi videtur non repugnare illis, nisi forte ratione status, cum illis enim quæ sunt in carcereillo pénitentiæ eterno, ratissime dispensatur, ut appareant hominibus; raijuscent, que in purgatorio, quamque in gloria mortalibus apparent. Absolutè tamen loquendo ex eo, quod sunt separatae, non videntur carere potentia sufficiente ad illa corpora contingenda, licet non ita expeditè sicut Angelus, qui est substantia completa; habemus enim ex Scriptura facta 1. Reg. 28. animam Samuelis corporaliter apparuisse Sauli, & Matth. 17. animam Moysis in Thabor. Communiter tamen apparitiones animatum sensibiles per Angelos, sive bonos, sive malos fieri credendum est.

Cœla denique finalis harum apparitionum multiplex assignatur ab Auctoriis. Prima, ut ho-

homo recipiens conaturali sibi modo proficiat & exciteatur ad virtutem. *Secunda*, ut sic cœlestes rives naturam humanam nobilient, dum eam induunt, & cum hominibus veluti homines conversantur. *Tertia*, in pignus conveftationis aterna, quam homines cum Angelis aliquando habebunt. *Quarta*, ut DEUS ostendat quam charaſſit illi nosſt alatus, cuius caſta ſic cœleſtis Spiritus demittit. *Quinta*, ut homo & Angelorum, & Sanctorum amorem sub illis signis experientur. *Sexta*, ut ſeipſum humiliter coram DEO, qui tantis exigit favoribus, ut in bono proficiat. *Septima* denique ad commonem vel privatum eius & aliorum utilitatem, aliquam indicando monitionem, vel committacionem, &c. De quo potest videri D. Thom. *de potentia art. 7.*

Jam ergo ad secundam partem questionis di- tendum eſt, obtinet illas appariſſiones ſenſibiles, quocumq; re modo fiant, repudiandas eſſe, ita ut voluntas nullo modo illis afficiatur, nec eis habere exoptet; neceſſe intellectus aut memorie in illis voluntariè deſineatur, aut occupetur, nec eis ſenſus, ſi poſſibile faciunt, eis hauiant. Tum pro prius periculum deceptio[n]is, ſicut enim poſſunt eſſe à DEO, ſic etiam poſſunt eſſe à dæmonie, qui plures hi fallaciam in erotos in diuiniſtum, quia li ceſſi ſint bona, aliiquid ſunt tamē creaſtūra, in qj; ſi voluntas non debet delectari, qid DEUM ſolum debet amare, & ejus unionem in endere, cojas ſunt media improporionata omnia ſenſibiliſt; tum etiam & magis ad inuentum Dionyſii, quia ab contemplatione myſticā nullus debet unifiguris, aut imaginibus, ſed in omnium remo tione ſub caligine illa contemplari. Videantur que docet N.B P. Joannes à Crucis in ascens. mon. Carm. lib. 2. cap. 11. ubi ſex inconvenientia & incommoda adducit, que ex affectu ad revelationes & visiones illas reluntur. Primum derogatio fidei. Secundum detentio spiritus. Terrium proprie[te]s spiritualis. Quartum impedimentum utilitatis ipsius visionis. Quintum jactura divina rum gratiarum & favorum. Sextum fallaciam de monum ingressum apterit.

Contra primam partem resolutionis objecies primi, ſi uno motoris ad mobile ſufficit ad hoc, ut Angelus dicatur allumere corpus, ſequitur, quod Angelus motor celeſtis dicatur allumens corporis cœleſtis: & quod Angelus, qui movebat lignam aſna Balæni, aut qui per ſerpentem affatus est Eym, ad qui per lingua arthropotorum voces formant, ea co-pora allumplifſe, quod communiter negatur. Hoc argumentum folotum manet ex his, que diximus, non ſufficere unionem motoris ad mobile, a cumque, ſed ad mobile aliquo modo repræalentans proprietas motoris.

Quod D. Thom. in 2. diff. 3. queſt. 1. art. 3. ſic explicat: *Corpis assumptum ab Angelo non habet re ritatem illius naturæ, que ostendatur. Vnde & ſi aliquando Angelus bonus, vel malus moveat corpus atque veri animalia, non dicatur proprie illud assumere;* ſicut non dicatur Angelus assumptus linguan aſna, per quam loquutus eſt ad Balæni, nec dæmon corpus bonum, quem vexat; cuius ratio eſt: quia proprietates que ſecundum veritatem ſunt in aliquo corpore, ducunt in cognitionem principiorum ſubiecti, & non adiu in cognitionem ſubstantie ſpirituum illorum: que dæmon est rotundus viſiōrum formationum ſecundum Dionyſium. Hec D. Thom.

Objecies ſecundo, Si corpus allumptum reprælemt proprietas motoris, ſequitur, quod vel

motor non ſit Angelus, vel quod DEUS numquam apparuit, nec poſſit apparet in predicationis corporibus: ſed hoc eſt contra ea, que ſupra dicta ſunt: ergo non eſt neceſſe, quod illas reprælemt. Resp. negando maiorem, quia corpus allumptum reprælemt proximè & immediate proprietates Angelii motoris, remoto vero, & ultimato reprælemt eis iam proprietates, ſed virtutes intelligibilis DEI, vel Angelii superioris, cujus vi ces gerit, quod N. Salmant. & alii Authores ad predicationem q.d. Thom. explicit exemplum fe natus Regii, qui nomine Regis aliquid diſponit, talis enim diſpoſitio proximè, & in actu exercito Senatum reprælemt, remoto vero Regem, cujus nomine fit.

Objecies tertio, visiones & apparitions ſuper naturales ſolent fieri in raptu, & aliquando etiam per ſomnium: ſed in raptione poſſunt ſenſus extermi percipere objectum apparenſem: ergo non datur viſio respectu ſenſuum exterorum. Resp. diſtingui[m] majorem, viſiones imaginariae, aut intellectuales conced. corporales & externe neg. Viſiones enim intellectuales ſolent fieri cum raptu omnium ſenſuum exteriorum, & interiorum, & aliquando in ſomniis, ne per objecta ſenſibilitate percurtur attentio in intellectus & viſiones etiam imaginariae ſolent fieri cum raptu & ſuſpensione ſenſuum exterorum, ne confundantur cum aliis objectis, & ſi in ſomniis fiant, excitator imaginatio remanentibus exteris ſenſibus ſopitis. At vero viſiones corporales, & externe nec fiunt in raptu, nec in ſomniis, quia ut percipiuntur debent ſenſus extermi eſſe ſolari, imaginatio excita & libera, & intellectus, ad quem tendunt, avertunt.

Contuta ſecunda partem objecies, imagines Christi & Beatorum non impeditur unionem & contemplationem; neceſſe ſunt repellenda, ſed veneranda; ſed viſiones eſte in Christi & Beatorum non diſferunt: quod hoc ab aliis imagibus: ergo etiam non ſunt rejičenda, ſed veneranda & reinenda. Major v. deute illi ſententia Sanctorum, & Conciliorum, ut habeatur in decretis ferme Synodigen. Can. 83. Niceni 1. action. 3. & denique Trident. ſeff. 25. que chantur & admittuntur à Doctoribus communiter cum D. Thom. 3. part. queſt. 25. Minor prob. quia ad venerationem imagibus debitam non refert ſanctitas, aut maiori pietatis: ergo quoniam vis timeatur, viſiones eſte à dæmoni factas, ſi in illis reprælemtur imago Christi, aut Sanctorum, non ideo debemus illas fugere aut rejičere.

Reſp. diſtingui[m] majorem, non impeditur unionem & contemplationem, ſi debito cultu, & ut par eſt, venerantur, conced. ſi indebit, & ſuperfluo, vel imperfecte neg. Tunc enim indebit est col. innot, quando affectus magis eſt ad oī ſanctum, quam ad imaginem; vel magis eſt ad imaginem taliter aut taliter depictam, quam ad prototypum illarum. Quid expreſſe habeatur in Concil. Trid. loco citato ſus verbis: *Imagini[bus] porr[oc] Christi, Deiparae Virgini, & aliorum Sanctorum, in templo praesertim habendas & retinendas, eiisque debitum honorem, & venerationem impetrandas, non quod credamus inesse aliqua in in divinitas, vel virtus, propter quam sunt colenda, et quod ab eis sit aliiquid petendum; vel quod fiducia in imaginibus sit ſigilla, veluti olim fuerat a Gentilibus, qui in idolos ſpem ſuauo collocauerunt, ſed quoniam honos, quia exhibetur, referunt ad prototypa, que illa reprælemtant, & per imagines quia obſculant, & coram quibus caput aperimus, & pro-*

cum-

cumbimus Christum adoremus, & Santos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur, &c.

Sicut igitur imagines lancæ devotionem excitant, & ut par est veneratae, ad contemplationem & visionem disponunt, ita cultus indebitus, vel affectus ad ornatum & figuram taliter depictam, nimiaque imaginum copia magis ad ostensionem & curiositatem, quam ad devotionem aggregata, plurimum obest vera devotioni, paupertati spiritus, liberati affectus, & unioni cum DEO, de quo agit N. B. P. lib. 3 ascensus montis Carm. cap. 14. & cap. 34. & 35.

Ad minorem resp. representationes visibles Christi, & Sanctorum non differre quidem in hoc ab aliis imaginibus, excepto periculo deceptionis, quippe sicut dæmonis interventu possunt aliquid fallitum revelare, aut consilere noxiū : possunt etiam animam alicere ad similes appetendas apparitiones, & alia vanæ, & periculosa ingerere. Qui autem eas non appetit, nec admittit, sed fugit ac metuit, & simpliciter ob gloriam DEI, & propriam perfectionem orationi vacare cupit, tria illa facienda sunt (ut docet Alvarez de Paz lib. 5. part. 3. cap. 10.) primò Christum sibi apparentem, vel Sanctum reverenter & devotè suscipiat, & congrua adoratione vel cultu se illi submittat. Nam quāvis ille esset diabolus, nullum est in hac adoracione periculum, ex quo ipse non diabolum adorat, nec veneratur, sed Christi, aut Sanctorum imaginem sibi ostensam, que adoratio non in Idolum fertur, sed in Christum representatum terminatur. Secundò magistrum spiritualium consulat. Tertiò vitam cœlestem agat, ut pote ad cœlestem conversationem admittendus, &c.

Denique quod magis concernit doctrinam S. Dionysii, visiones, que Deitatem sub aliqua forma corpora representant, ideo removenda sunt, quia scimus DEUM nec corpus, nec figuram habere, aliudque esse diversum ab omnibus, que possunt videri, & cognosci in hac vita, illasque imagines, in quibus ipse appareat, esse tantum indicia eum ibi particulariter inesse, tamquam in vestigiis pedum suorum, cum in caligine & sub nulla forma debeat contemplari. Visiones corporales & externas egregie more suo exponit N. Michael de Fon. e lib. 1. operu supra laudat. cap. 11. & 12.

QVÆSTIO XXVI.

Qualiter siant visiones imaginariae, que dicuntur spirituales, & an similiter removende sint?

R Evelationes & visiones istas s̄apē contigisse conlat ex Scriptis, ubi DEUS vel Angelus s̄apē in somniis apparuit, ut Regi Gerasæ Genes. 20. Jacob Gen. 46. Similiter Abraham, Salomon, & aliis; & in novo testamento, D. Josepho, Magi, &c. & de illis agit D. Thom. pluribus locis, qui 2.2. quest. 174. art. 1. ad 3. docet maiores virtus imaginariae praefandas esse in vigilia, quam in somno, ut revelationibus interna sit propter exteriorum impedimenta separanda. Et ideo quæ in vigilia sunt, ut plurimum solent esse cum raptu, & suspensione sensuum extenorum, ut supra diximus. Et quæ ita sunt vel in somnis, facile intelligitur esse imaginarias, & non externas,

item si clausis oculis eas nihilominus videamus.

Ea est ergo visio imaginaria, que immediate ab imaginatione sine sensuum exteriorum cooperatione percipitur, indequæ ad intellectum derivatur; interdum autem sit per modum visionis circa colores, luceas & figuræ; interdum per modum auditionis circa sonos & voces; interdum etiam ad modum aliarum sensationum olfactus, gustus & tactus. Unicus enim sensus internus omnia percipit, que per plures exteros percipiendas essent, harum quæ tam sunt imperfectæ, rem representantes cujus statim quis obliscitur, sic ut accidit Nabuchodonosori Dan. 2. Aliae sunt perfectæ, que quidem remanent in memoria, sed significatio earum occultatur, ut Pharaoni Gen. 41. Aliae perfectiores, que remanent in memoria, & significatio earum datur intelligi, saltem postea. Ex illis etiam aliquæta apparent in imaginatione, ut paret homo tunc oculis eas videre, ut Petrus putavit Act. 12. Aliae autem intelliguntur in sola imaginatione fieri. Causæ harum visionum formaliter sumptuarum pro ipsis actibus imaginationis cognoscantis constat ex sopra dictis de sensibilibus.

Loquendo verò de visionibus objectivis imaginatis, cum ad illas non requiratur præterita objecti immittenis species, sed tota species, que conservantur in memoria, vel de novo infunduntur, causa formalis est ipsa res, seu imago representata; causa materialis est entitas speciei, in qua representatur; efficiens speciem, si de novo infundatur, solus DEUS, si fiat ex præhabitibus in memoria per excitationem vel peculiariæ coordinationem illatum; causa excitans & coordinans est Angelus bonus, ut Minister DEI, vel Angelus malus, ut decipiat, vel etiam ex aliquo homore, aut causa naturali taliter possunt excitari, ut homo sibi persuaderat supernaturales visiones esse cum non sint, ut enim dicit D. Thom. 2.2 quest. 137. art. 2. sicut ex paucis litteris alphabeti plures dictiones & paginas componimus, ita ex species præhabitibus in memoria potest DEUS vel Angelus vel homo ipse alias compondere, ut plura alia objecta representent, ut ex species auri, & montis montem aureum, &c.

Causa finalis ex dictis de visionibus externis potest colligi: DEUS enim animam ad sui unionem exaltare volens juxta modum ipsius, non statim de uno extremo ad aliud transfert, sed prius sensus exteros perficiendo supernaturaliter per sensibiles apparitiones, deinde interior, postea intellectum: ita ut visiones externæ sint magis propriæ incipientium, imaginaria proficiunt, intellectuæ perfectiorum: quāvis multoq; indiscriminatim in quolibet statu aliquæ utriusque generis revelationes communica- ri soleant. Ut tamen docet M. N. S. TERESIA cap. 28. vite sua, & cap. 9. mansioni 6. Visio imaginaria, quando vera est, magis prodest, quam ordinaria intellectualis (excepta illa sublimi intellectuæ, qualis, quam in statu intime unionis anima experit)atio, inquit, est, quia visio imaginaria conformior est naturæ humanae, nam cum ejus species imaginationi remaneant impressa, dici durat, & ejus memoria faciliter recurrit, ut anima bene & utiliter sepius in ea occupetur. Si autem talis visio fuerit Christi Domini, combatiri solet illam in intellectuæ, ita ut per imaginariam representetur humanitas sacratissima, & per intellectualem Divinitas cognoscatur, saltem confusa. Exemplum

plum etiam notabile visionis imaginaria reperiatur loco cœtu sanctissime Matris nost. cap. 28. vita sua. Legendi de visionibus imaginariis nostris lauda us P. Michael cap. 13. lib. & operu eius, & ven. P. Hieronym. Gratian. 2. part. diluculari spiritus, & cap. 12. & 14.

Q[uod] secundam partem questionis dicendum est, sicut in questione precedenti omnes etiam visiones imaginarias removendas, & vitandas esse, quantum fieri potest, propter rationes ibi allatas, potest enim dæmon illas injicere, cum sit facile illi species imaginationis commovere, & disporere: possunt etiam naturaliter contingere ex aliquo humore predominante, vel ipsius imaginationis vivacitate, & ingenio. Et licet dentur regulæ ad eas discernendas, hec non sunt infallibles, dato etiam quod certò veræ sint, non conducunt, immo impedit contemplationem mysticam, falso illæ, que DEUM ipsum sub aliqua forma repræsentant. De quo videantur, quæ docet N. B. P. Joannes à Cruce in ascensu montis Carmeli lib. 2. cap. 6.

Regula autem ad discernendas visiones falsas dæmonis à divinis & veris defami possunt ex generalibus, quas adduximus quæst. 24. Ut autem discernantur imaginariae vera ab illis, quas naturaliter ipsa hominis imaginatio confingit. Prima sit, quod licet visio imaginaria dia dure tam memoria, ut supra diximus, propriæ speciem relætam ex eadem visione, non est cum ea claritate & perfectione, sicut in principio, quando vel de novo infundantur species, vel ordinantur præhabita, & multò minus si tunc etiam infundatur a liquido lumen proportionatum, vel perficiatur, vel roboretur naturale: si autem diu duret cum ea claritate & perfectione quam habuit in principio, signum est, ut inquit N. S. M. non esse veram visionem imaginariam, sed vehementem aliquam considerationem in imaginatione fabricatam.

Secunda est, quia in claritate & perfectione tantum differt representatio naturalis imaginationis à representatione supernaturali, sicut radix solis ab imperio Pictoris delineati, ab illis qui in speculo pellucido ad ipsius solis præsentiam reverberantur. Tertiæ, quia ex naturali representatione nihil remaneat spiritualis fructus, multoque frigidius anima, quam si imagine in illam in tabula depictam videret. Quarta, quia naturalis representatione solet remanere antea a consideratione vehementi, supernaturalis vero rite subito accidit, & tamquam fulgor brevissime transit. Quinta, visio supernaturalis in principio terorem solet causare, sicut quando monstra leonem vivum aspicimus, licet post turbationem in suavissima pace animam relinquat; quod est contrarium accidit in ea, que est à dæmoni, que cum in principio demulcat, postea inquietum dinem definit; naturalis vero nec in principio inducit timorem, sicut leo depictus, nec illam inquietudinem dæmonis, sed frigiditatem.

Contra primam partem resolutionis obiectio primo, in somnio non solum impeditur sensus exterior, utrum etiam interior, nec interior sine exterior, aut est convertio expeditior: ergo numquam visio imaginaria potest dari in somnis. Prob. consequens, quia impeditur sensibus interioris non possunt advertere ad visionem, & ad minus non posse homo postea vigilans eam discerneret à somnio. R. clp. disting. parteum antecedentis,

interni sine exterioris non expediuntur naturaliter, translati, supernaturali alter, vel præternaturaliter, & ministerio Angelorum neg. impeditur enim sensus exterior ab humoribus etatis oculis ex stomacho alcentibus, qui obturavere via spirituum animalium, sine quibus sensus exteriori non possunt suas elicere sensationes. Sensus vero interni non ita impeditur, sed per vapores prædictos perturbantur, ut non possint ordinare sentire. Angelus autem potest expedire à vaporibus, & à perturbatione illorum sensus interioris, remanentibus exterioris impeditis per obturationem viarum spirituum: tunc autem dormiens homo quoad sensus exterioris, vigilat per interioris, & potest optimè advertere ad visionem, uno expeditio advertit sopitis sensibus exterioris, quam si ipsi vigilanter alii objectis sensibilibus perturbarent interioris. Distinguere autem visionem à somno potest homo ex regulis iuxta scriptis, nempe, ex majori claritate & perfectione visionis ex effectibus ejus, &c.

Obiectio secunda, observationes somniorum sunt vanæ, & superstitiose, ut dicitur Eccl. 3. cap. v. 7. Multos errare fecerunt somnia. & Levit. 19. cap. Non augurabitini, neque observabitis somnia: & id est inter artes superstitiones connumeratur. Omnes ab Angelis. Sed observare revelationes in somnio factas est quadam observatio somniorum, & non potest fieri sine aliqua deceptione, vel perfidio ejus: ergo vel non dantur tales revelationes in somnio, vel de illis nihil curandum est.

Resp. disting. majorem juxta D. Thom. 2. 2. quæst. 95. art. 6. quando observatio est de somniis à dæmoni immisiti, vel etiam naturalibus extra id, ad quod natura se potest extendere, conced. quando est de somniis, in quibus divinitus aliqua revelantur, vel quæ ex causis naturalibus aliquid naturale inveniuntur, neg. ut enim D. Thom. cit. docet loco, causa intrinseca somniorum vel est animalis, quando ex affectu, & nimis cogitatione vigilantis resulteret somnatio, vel est corporalis, quando felicitas imaginatio immutatur ab aere contumelie: ut ab impressione celesti, vel est spiritualis, quando à D. O. ministerio Angelorum, aut à dæmoni aliqua revelantur. Observeatur igitur somnia ex causis naturalibus, ad aliquid etiam naturale conjecturandum, licet ut, cum ex somniis ignis, & bellorum infestis predominatione humoris cholericæ, & ferunt tristum predominatio melancholicæ, &c. De quibus videatur S. I. lib. 2. de superstitione cap. 13. & fortior quando in illis aliquid divinitus revelatur, etiam si futurum aliquid contingens, ut accidit Prophetis, quando vero ex naturalibus conjecturatur futura contingens, ad quæ se causa naturales non possunt ex endere, erit illiciuntur: & multo magis quando ex somniis à dæmoni immisiti per factum explicitum, vel implicitum divinare praesumimus. Ex quibus patet ad loca Scripturarum, quæ de divinatione vanæ, ad quam se natura potest ex endere, loquuntur.

Ad minorem dicendum, in revelatione divina numquam dati deceptiones; potest autem dari periculum in distinguendo revelationes veras à falsis, & ideo monimus fugiendas & rethovenandas esse quantum in nobis est. Conjecturam autem potest esse veras, & divinitus factas ex regulis sopitis positis quæst. 2. 4. & quæst. 2. 5. in ratiuum, vel ex fine, ad quem movent, vel ex aff. & cibis & effectibus.

Bar.

bus, quos relinquunt, bona enim solent animum illustrare, consolari, devotione replere, &c. Si autem ex ignocantia, vel simplicitate aliquis credit somnia, vel non integrè credit, vel sine sufficiente fundamento à DEO esse prasumit, & ideo credit, veniale peccatum non excederet, de quo tamen Theologi.

Objicies tertio, revelationes & visiones divinae solent fieri cum utilitate spirituali recipientis: sed revelationes, quae in somnio vel in rapi sunt, inutiliter & immēritoriē fiant: ergo non sunt à DEO, quae vel in somnio, vel in rapi succedunt. Major paret ex fine revelationum, quem supra assignavimus. Minor prob. quia nec in somnio, nec in rapi datur libertas ad meritum sufficiens: ergo tales revelationes non possunt esse utiles & meritoriae.

Resp. negando minorem; ad probationem transeat antecedens, & neg. coherentiā, quia licet in somnio, vel in rapi, dum homo sic permanet absorptus, non datur libertas requisita ad meritum, transactō tamen rapi (ut inquit N. Thom. à JESU de contempl. lib. 6. cap. 5.) ex illustratione & visitatione divina, quam mens ibi plenē degustavit, manet promptior & habilior, & ad divina plenius capienda, & ad amplissima merita in virtutum actibus, aliisque spiritualibus functionibus comparanda. Item in ipso rapi adhuc potest plenissimum meritum reperiri, virtute præcedentis contemplationis, seu actuorum fidei, spei & amoris, qui in illa exercentur, antequam mens ad divina rapiatur: sicut licet in actu virtutis delectationis, quando nimia & vehementissima est, non possit formaliter inveniti peccatum defectu libertatis, amen virtute præcedentis voluntatis illam inordinatam delectationem amplectens, eo major invenitur culpa, quo vehementior fuerit delectatio. Hæc ferè prædictus Autor, Dux in responsione ad probationem minoris transeat antecedens, quia resolutio, an in rapi, & somnio ecstatis inveniatur meritum? pendet ab hac difficulti questione, quam proinde hic inferte tenetur.

Q V A E S T I O XXVII.

Vixit in somno aut rapi, in quo visiones imaginariae, & intellectuales solent fieri, inveniatur libertas ad meritum sufficiens?

Quomodo fiant ecstasis, ac rapi, & in quo differant, opportunius forè dicemus ad caput 4. de divinis nom. juxta ea, quae docet D. Thom. 2.2. quest. 175. art. 1. & 2. & 1.2. quest. 28. art. 3. Nunc sufficit dicere, potentiam appetitivam, licet ecstasis patiatur, quatenus exīt a se, ut in alterum feratur, non tamen propriè rapi, quia rapius violentiam importat, appetitus autem naturalis inclinationem habet ad suum objectum, quod si vehementer in illud feratur, esset causa rapius aliarum potentiarum. Cognoscitiva vero potentia dicitur rapi, cùm non ex propria intentione (ut in somno) abstrahatur à sensibili apprehensione, quae est sibi connaturalis. Datur igitur rapius à sensibus externis ad visionem imaginariam, quando vis animæ adeo vehementer attinet ad objectum per imaginationem, ut detinat illos. Datur etiam à sensibus externis & inter-

nis ad visionem intellectualem propter eandem rationem attentionis contemplationis, & affectus voluntatis vehementis: itaque subjectum rapius est anima rationalis ratione intellectus possibilis, ut docet Mocenetus citatus à Delrio dīq. mag. lib. 2. q. 25.

Quibus suppositis prima sententia assent in rapi, qui cum alienatione à sensibus contingit, quāvis intellectus cognoscit altius, ut penetreret, quas contemplatur, non inventari libertatem, nec perfectum judicium, ac per consequens nec meritum, ita ex nostris tenet ut probabiliter in P. Thom. à JESU supra citatus in lib. 6. de cont. cap. 5. in cuius probationem adducit Augustinum, Hieronymum, Bernardum, Bonaventuram, Richardum, Carthusianum, D. Thomam & alios. Similiter de sonno ecstatis, à quo ad rapi facit argumentum, & videtur esse Cajetani 1. parte quest. 12. art. 11. & 2. quest. 173. art. 3. Excepit tamen cap. 6. calum, quem dicit ratiū, & privilegium, quando divina revelatione accedente, illuminantur mentes Prophetarum, ut cognoscant imagines in rapi sibi objectas non esse ipsas rerum, sed similitudines earum, tunc dicit dari libertatem perfectam, perfectumque judicium aque meriti, quia cessat deceptio intellectus.

Prob. primū ex August. super Genes. ad lit. lib. 12. cap. 14. ubi ait, quod in dormientibus merito repertatur propter bonam affectionem præcedentem. Et ex Hieron. Tom. 6. in prologo ad Habacuc. ubi ait, qui in ecclasi, id est, invitus loquitur, nec tacere, vello loqui in sua potestate haber. D. Bern. serm. 2. in Aſens. Domini: Alij rapiuntur, sicut Apostolus rapius est ad tertium cælum; qui in profundissima DEI misericordia, quasi quadammodo seputa jam arbitrii sui potestate, &c. Ubi notatur, quod non loquitur de visione DEI, quia Bernardus sentit, neminem in hac vita DEUM vidisse. D. Bonay. de process. relig. 7. cap. 18. ubi ait, visiones per le meritorias non esse, & qui multa vider, non esse meliore, sicut de miraculis, &c. Richard. in P. 4. ubi dicit, per hujusmodi somnia absorberi cogitationem, imaginationem, rationem, memoriam, intelligentiam, &c. Item ex eo Patres raptum appellant mortem, ebrietatem, insaniam, dictur infania (inquit Medina 1.2. quest. 28. art. 3.) eo quod à proprie, & à libertate amoveat, Carthusian. de laude vita solit. cap. 36. ubi dicit animam à DEO raptam non posse (quamvis velit) reniti, si poie, libertate arbitrii jam quasi ad horam suspensa.

Prob. secundo ex D. Thom. 2.2. quest. 154. art. 5. ad 3. ubi ait: quod apprehensionis non sit impeditur in somno, sicut eius judicium, quod perficitur per conversionem ad sensitibilia. Quod videatur repetere 1.2. quest. 113. art. 3. ad 2. & 1. part. quest. 12. art. 11. & de verit. quest. 12. art. 3. ad 1. & 2. ubi ait quantum ad receptionem, seu apprehensionem potiorem esse cognitionem dormientis, quia quiescentibus sensibus exterioribus, interioris magis recipiunt impressiones: quantum ad judicium vero postiore esse cognitionem vigilantis, quia judicium dormientis est ligatum. Et similiter de verit. quest. 28. art. 3. ad 6. in somno posse intellectum converti ad DEUM, non autem liberum arbitrium, vel voluntatem, quia judicium fit per resolutionem in principia 5 sensibus autem, qui est primum principium nostræ cognitionis, est ligatus. Et ideo 2.2. quest. 154. art. 5. ad 1. & 1.2. quest. 113. art. 4. ad 2. dicit, quid Solomon non me-

Theologiæ mysticæ S. Dionysii.

517

uerit in dormiendo sapientiam à DEO, sed fuit signum precedentis desiderii, propter quod dicitur talis petitio DEO placuisse, &c.

Et de rap u specialiter loqui ut de verit. qu. 13.
art. 1. ad 5. ubi ait, bonum, quod homini confer-
tur, in rapto non esse ex meritis, unde non ope-
rit, quod procedat ex voluntate humana. Et in 2.
2. quest. 173. art. 3. ad 3. sic circa hoc loqui ur,
quando mens Propheta inclinatur ad iudicandum rei
disponendum aliquod circa sensibilia, non sit alienatio
a sensibilibus, sed solum quando elevatur mens ad con-
templandum aliqua sublimiora.

Prob. terri, ratione ex dicti, quia nec in somno Prophete ico, nec in raptu inveniunt perfectum iudicium; sed sine perfecto iudicio non datur libertas aut meritum ergo, &c. Major parer, quia perfectum in iudicium habetur per confessionem ad sensus, unde in eo statu nec sit homo discerneretur similitudines rerum, & ipsa res, & verè decipiatur; sic Salomon deceptus est, prius se vigilare, cum dormiret. 3. Reg. 3. Sic Petrus existimatavit malitia esse vera, quæ in linea apparabant. Alterum 10. & quando parabat se visum videre. Ad 12.

Prob. quart^d, quia faptus ex natura sua pr^t se fert violen^tiam virtutis cognoscitiv^a, ut docet D. Thomas 2.2. questione 175. articulo 1. sed ista vis in eo consistit: ut utus rationis, & perfectum arbitrium impendiat, propter lenitum alienationem ergo, &c. Prob. min, quia decipitur ne-
sciens discernere interres & similitudines, ex qua deceptione ratio ligatur, & ejus liber ofus impe-
diunt. Vele iam ex suspensione actus rationis pro-
pter vehementem intentionem, siue actionem
animae in aliis operationibus, five pote*re* cognoscitiva, five effectiva: cogitur enim ad unam
rem videndam tive bonam, five malam, unde
non potest judicare cum indifferencia, ut voluntas
possit eligere & discernere inter bonum, &
malum.

Secunda sententia dicitur in capitib. super
naturalib. ad libertatem sufficiens est. in illis posse
hominem metet. Ita ex nostis: P. Gratianus a
Matre Dei dilucidatio spiriti 2. p. 6. 9. P. An-
tonius a Cruce in libro manu scripto de contempla-
tib. 3. 6. 12. eneas etiam P. Jacobus Alva ex vita
spiriti. Tom. 3. lib. 3. c. 11. si ergo dicuntur defendit P. Le-
ander Granat. dist. 3. s. 3. qui addit. hanc fuisse
sententiam D. Iohannes juxta opinionem doctissi-
morum hominum in tempore quo suppresseda
nomine ei a.

Prob. primò ex D.Th. i. 2. q. 113. a. 3. ad 2. ubi postquam duxerat Salomonum dormiendo non meruisse lapientiam, nec accepisse, sed in somno declaratum sissem ei, quod propter præcedens desiderium ei à DEO sapientia intenderetur. Addi: *Vel potest dici, quod ille somnus non fuit naturalis, sed somnus propheticus, secundum quod dicitur Num. 12.* Si qui fuerint inter vs p. ob. hec a Domini, in visione apparebo ei, vel per somnum loquar ad illos, in quo causa aliqua vobis habet liberti arbitrii. Sed somnus Pro. henc est apud, in quo Prophetæ revelantur mysteria: ergo ex mente D.Th. datur cuiuslibet arbitrii in sapientia, & potest mereri. Prob. secundò ex Aug. 9. sup. Genes. ad latt. c. 19. Bernard. serm. 6. in vig. Nat. & alii. Ad revelationem

Bernard. serm 6. in vig. Nat. & alii. Adæ revelatum est in somno illo Genes. 2. mysterium Incarnationis, & habui fidem ejus, de quo etiam D. Thom. 3. p. 9. 1. ad 3. ad 5. &c 2. 2. q. 2. ad 7. Cum aenam favorit esse raptus, & ecclias, & non som-

nus naturalis, ut tener idem Aug. & alii juxta lectionem Septuag. Sed fidem habere non potuit sine libertate, & imperio voluntatis circa actum intellectus ergo &c.

Prob. tertii, quia quamvis in raptu, & somno
Prophetice sunt impediti & suspeniti sensus exte-
riores, interiores tamen manent liberi, & expedi-
tores ad servandum intellectum, & ideo docet
D.Th.2.2.9.173.4.3. Tunc infra induuntur species
nova, vel ordinantur præhabitu in imaginina-
tione, ut melius cognoscas. Consi. maturò ex
raptu Petri, in quo illi ostensa fuerint animalia in
sindone, de quibus tenuit comedere, ut observa-
re legem: & postea Iesus, comedit, quod sine li-
beritate non fecisset. Consi. maturò secundò ex no-
vis virtibus spiritualibus, & intensiori amore Dei,
cumque prodeunt animæ, quando ab illo mystico
suo somno suscitantur: non enim possent ita cre-
scere in virtutibus in raptu sine exercitio actuum
liberorum.

Prob. querit, quia non est, unde libertas voluntatis auctoratus; non enim auctoratur ex parte DEI necessariantis illam, cum hoc sit contra finem ab ipso in entum, & esset favor iste orosus & intulicis, cum fine illo, vel post illum debeat homo sanctior, & conjunctio DEO evade. Nec ex parte remata, quae vel non est DEUS, vel non est DEUS clarè virtus. Nec ex parte cognitionis, aut visionis, quae non est beatifica.

Nec etiam ex eo, quod non de vir perfectum iudicium ex defectu conversionis ad phantasmatum (ut sic solvatur argumentum partis contrariae) qua hoc solum requiritur ad iudicium, quod fit per modum compositionis; & de rebus quarum notiam habuit per sensum non verum ad iudicium simplicissimum ex luce supernaturali, & de rebus habitis per species infusas, que, cum non recipiatur per sensum, non est necessaria conversionis ad illas, nec resolutio ad praedicta principia sensibilia.

Nec etiam ex hoc, quod imaginatio, aut intellectus decipiuntur, epu^ado verum, quod est apparente (hoc enim erat aliud fundationem constitutae sententiae) quia prae*er*quam quod decepitur illa non semper adiut, cum sapientia videatur figura apparet, & simul cognoscatur, solum esse apparentem in imaginatione; talis deceptio non tollit libertatem, nec judicium ad illam sufficiens, si eum deceptio post eum dat sine raptu in visione corporali externa, dum purus intellectus esse corpus vivum, quod est inaniam, ut quando Ioseph vivens Angelis posuit esse militem, & quæsivit ab

RESOLUTIO QUÆSTIONIS.

Ecce fundamenta non contemnenda utriusq;
et tenentur, quia tamē valde universaliae quo-

stionem refolum: propositam, quae molta similitudinea: id est non, ut ex utra que erit uamus, quod probabilem apparer, ponim: seque: es conclusiones.

PRIMA *in somno naturali* (qui non est proprietas raptus, cum sit secundum inclinationem naturalem, & non derur in eo voluntaria) non datur liberitas sufficiens ad meritum. Unde quamvis dormientibus aliqua visio aut loquatio vocet: dat per modum somni, non exerceantur circa illam actus deliberatae. In hoc convenienter omnes Auctores utriusque sententiae, & qui dicunt, Salomonem non meruisse sapientiam, quam posse lavavit in somno, supponunt fuisse somnum naturalem. Quia dum homo dormit, habet sensus exteriores ligatos, sive hoc procedat ramquam ex causa proxima ex vaporibus ascendentibus ventriculo, quod impedit spiritus animales, ut docuit Aristoteles de somno & vigilia: sive a virtute attractrice eorumdem spirituum ad primum sensorium, quod est cerebrum, ut ex Medicis tenet Moles de Philosophia nat. corp. Christi cap. 5. dub. 4. habet enim tunc homophantasiam, & sensus internos perturbatos, & oppressos ex predictis vaporibus, & spiritibus, unde confunditurphantasiatur, & non ad imperium rationis, quae debet disponerephantasmata in ordine ad id, quod est intelligendum, ut docet D. Thom. 1.2. quest. 173. art. 2. Propter easdem rationes idem tenetur est de raptu proprio, sed de procedente, vel a causa corporalis, ut in apostolice, & pharisaicis, vel a diabolo, ut in atropinatis & sagis, in quibus sensus externi, vel interni perturbantur, & aliquando sopiuntur, ut non possint sensations exercere.

Secunda Conclusio.

Loquendo autem de somno propheticus, quando dormientibus ordinantur species in imaginatione, manifestibus sensibus exterius abstractis & topis. Tunc manet sufficiens libertas ad merendum, juxta D. Thom. 1.2. quest. 113. art. 3. ut dicitur in prima probatione secundae tentent. & ratio est, quia, ut docet idem S. Doctor 2.2. quest. 173. art. 2. in Propheticis vel ordinantibus species imaginacionis, aut infunduntur de novo, & simul infunduntur lumen ad intelligendum quod revelatur, vel infunduntur species novae intelligibilis, a simili cum illis lumen supernaturale. Sed utrovis modo id fieri, datur iudicium sufficiens ad libertatem ergo, &c. Min. quod primam partem prob. quia posito lumine supernaturali in intellectu ad cognoscendum, quod representatur inphantasia, datur conversio adphantasmata: ac proinde nihil deficit ad iudicium, ad quod datur iudicium illud, & est eadem ratio, atque de raptu, in quo soli sensus externi suspenduntur, de quo in quinta conclusione. Quod secundum partem probatur, quia per species infusas in intellectu sine dependencia inphantasia potest in intellectu cognoscere, & linea conuersione adphantasmata (ut diximus de contemplatione pura) quia tunc elevatur supra suam modum connaturalem operandi: & sicut in contemplatione pura, quae potest fieri extra raptum, hoc non obest iudicio & libertati, ita nec in raptu, nec in hoc somno, in quo & sensus externi, & interni non operantur.

Tertia Conclusio.

In raptibus imperfectis, in quibus non datur totalis arbitratio a sensibus, quales diximus esse

orationem quietis, impulsus, ebrietates, &c. certum est apud omnes, non deesse libertatem, sed maximum meritorum adesse posse. De raptibus vero perfectis dicendum est, non dat quidem libertatem ad hoc, ut homo se expedit ab illo, & impedit ab abstractionem a sensibus; constat enim eo etiam remittenti hanc partem, nec posse, quamvis vellet impedire, ut loquitur Cartusianus adductus in prima probatione prima sententia, in quo etiam sensuvidetur loqui D. Hieronymus ibi citatus, & aliqui ex Patribus, qui pro impugnanda libertate in raptu solent asserti. Unde etiam inferitur, nec visionem, ad quam sequitur raptus, nec raptum ipsum in se esse meritorium; cum sine interventu voluntatis eveniat, anima se passiva habente, in quo sensu dicit Bonaventura, citatus in eodem argumento, non fieri hominem meliorem, aut peior est per revelationem, aut defectum illius. Hec tamen necessitas circa acceptationem aut remotionem revelationis, aut raptus non pugnat cum libertate ad merendum in illis per amorem Dei, & alios actus virtutis, nisi ex alio capite repugnet, de quo procedit questione.

Quarta Conclusio.

In raptu extraordinario, qui sequitur ad visionem claram Dei per modum transiuntur in hac vita, qualis fuit raptus ille Pauli, de quo loquitur Bernardus citatus in predicto argumento, non datur libertas in voluntate circa amorem Dei, ita quod specificationem, quam quod exercitum, quia Deus etiam vias necessitat volentia ad sui amorem, unde nec habet libertatem ad merendum, nec ad peccandum. De quo videantur Theologiad 1.2. D. Th. q. 4. art. 4.

Quinta Conclusio.

In raptu ordinario, qui sit per solam suspensionem sensuum exterritorum ad visionem aliquam imaginariam, non impeditur libertas, nec meritum. Ita sententia debet omnes Auctores secundae sententiae, quibus addere possunt Vellugam in raptu duorum cap. 14. cum S. Ioh. de Relig. Tom. 2. de oratione mentali c. 19. & 20. Pro qua etiam adducitur D. Bernard. serm. 52. in Cant. ad illa verba Car. 8. Adiuro vos filii Hierusalem, ne suscitent, neque evigilare faciat dilectam, donec ipsa veliri. Ratio est, quia impeditur tanquam sensibus exterioribus, adhuc in exteri possunt operari, & de facto operantur circa objectum representatum, potestque intellectus adphantasmata converti; ergo non est, unde libertas impeditur sensibus aliquando ex deceptione (quod dicunt Auctores primae sententiae) sed hoc non impedit, ut dicitur in probatione quartae secundae sententiae.

Sexta Conclusio.

In raptu, qui sit per suspensionem sensuum tam ex erritorum, quam in extero, um ad aliquam visionem in intellectualem, si sit per species intelligibilis supernaturaliter infusa, non tollitur iudicium, & libertas per hoc praesertim, quod non detur conversio adphantasmata: sicut enim species illae non fuerunt acceptae per sensus, ita nec iudicium, nec ulius libertas a sensibus dependet; tunc

Hunc enim elevatur intellectus supra suum modum connaturali operandi, ut diximus in fine conclusionis prima. Si autem fiat per species intelligibiles jam præhabitas, & de novo ordinatis, & non debet superius lumen, quo intellectus elevetur supra suum modum naturalem operandi, tunc licet possit apprehendere objectum, non tamen perfectè judicare, quia non potest habere conversionem ad phantasma, qualis requiritur ad perfectum iudicium secundum modum naturalem.

Septima Conclusio.

Denique in istomet raptu ad visionem intellectualem, si visio sit aliquius essentia creaturae, sive corporalis, sive spiritualis, cuius non sunt species in intellectu, ut statim dicimus, necesse est, quod infundatur de novo, & quod intellectus in illa cognitione non dependeat aphantasmibus, nec ex ipsis visionibus potest impediti voluntas, quoniam ex Angelis v.g. visus non se convertat liberè ad attendendum DEUM.

Si autem sit contemplatio aliqua DEI (que latenter dicitur visio, sed em in supremo gradu Theologia mysticae, ut supra diximus) aliter potest intellectus elevari in cognitionem DEI, quod non possit ad res alias attendere, nec reflectere supra laudem actum; tunc mihi videtur non dari perfectam libertatem, ad quam requiriur, quod objectum proponatur cum aliqua indifferentia, saltem quod exercitium actus voluntatis. Intellectus autem ita potest esse defitus in contemplatione DEI summe amabilis, quamvis non clarè visus, ut non solum non proponat rationem amandi aliud, sed nec ratione moleste, vel aliquius oppositi ad exercitium amandi, sed solum sicut in Deo cognito ut amabilis, & amando ad quam cognitionem pro illa brevi mora, qua durat, sequetur amor voluntatis necessarius, non per se, & ut sic dicamus, quasi objectum, & exercitium actus illud postule, sed per accidens defectu cognitionis, & advertentie, ut docent N. Salmo. Tom 3. m. 1. 2. Tr. 10. de voluntario diff. 2. num. 107. & haec sufficiant pro ista questione, nec est opus argumenta solvere alium sententiarum, quatenus sunt contraria nostris conclusionibus, quia ex dictis manifestentur soluta.

QVÆSTIO XXVIII.

Quomodo fiant visiones intellectuales, & an etiam vita sunt in contemplatione mysticae?

Visus intellectus illi a est, ita quia Deus intellectus veritatem aliquam cognoscendam infundit, non per sensum exterius, nec per intemus derivatam. In hoc enim diffeat a corporibus, & imaginariis, quod licet ex ipsis ascendet etiam notitia ad intellectum, non tamen ideo dicuntur intellectuales, quia non immediate, sed mediante sensibus ab intellectu percipiuntur.

Causa efficiens hanc visionem, seu apparitionem est solus Deus, vel solum ordinando species intelligibiles, jam præhabitas, vel solum infundendo lumen supernaturale, quo melius penetretur objectum representatum, per illas, vel solum infundendo novas species intelligibiles, vel simul lumen cum speciesibus: Iepius autem videtur requiri in sensu luminis supernaturalis, quod ad lu-

men propheticum potest reduci, nam lumen naturale solum ad naturalia se extendit, in his autem visionibus sive aliquid supernaturale, vel quoad substantiam, vel quoad modum manifestatur, nec sufficit lumen fidei, quod est obscurum: nec aliquando videtur sufficere donum spiritus sancti (ut dicit Alvarez de paz) quia licet cum sibi donum fiducie valde perficiat, non tamen ad cognoscendum ratione claritate. Quocumque autem modo fiat visio ista, solum Deus potest, ut causa principalis esse auctor illius, quoad infusionem luminis, & specierum, licet, si velit, possit uiri ministerio Angelorum, tamquam instrumentis nemo enim, nisi Deus potest in anima, & potentiis ejus spiritualibus operari, ut causa principalis. Unde iste visiones magis sunt a demonum illusionibus immunes: quamvis enim possit taliter immutarephantias, & per illam excitare intellectum ad aliquid ita distincte cognoscendum, ut homo sibi perficatur esse intellectus visiones, hoc tamen expertus, & per signa alibi assignata facile dignocetur.

Possunt tamen haec visiones fieri, vel sine conversione ad phantasmatum, quando fit per species infusas, vel cum tali conversione, quando per coordinationem præhabitarum, & tunc, ut dicit D. Bern. serm. 41. in Cant. etiam ministerio Angelorum coordinantur species imaginariae, ut famulantur intellectui.

Objectum autem, quod in his visionibus appetatur, vel est Deus propter est in se, & clarè visus, quo modo solum potest esse objectum visionis beatitudinis, etiam ejus, qui in hac vita concedi potest per modum transeuntis, ut ja diximus, vel indistincte, & confusa, quomodo cognoscitur per contemplationes supernaturales mysticae Theologiae, quæ latenter modo dicuntur visiones, & praincipiis in ultimo gradu, in quo ad cognitionem additur gemitus, & experientia, de quo non est quid hic amplius dicendum, sappositis, quia de ipsis contemplationibus supra diximus. Ad quas etiam illæ possunt accedere, quibus per affirmationem supernaturale DEUM contemplantur, scilicet alia ex contemplationibus supereminentibus, in qua non utimur imaginibus corporum.

Potest etiam propter objectum harum esse visiones aliquæ creatura spiritualis, vel corporalis, cuius species imaginatio non est capax, ut Angelos visionis se ipso, anima separata, substantia materialis quoad suam essentiam, habitus spirituales vel supernaturales, ut gratia, charitatis, donorum, &c. quorum omnium DEUS potest immittere species in intellectum, ut clarae cognoscantur ab anima.

Denique etiam possunt esse objectum harum visionum Corpus Christi Domini, Virginis Deipara, & aliorum Sanctorum, & sicut in visionibus, seu contemplationibus DEI datur una obscura, que habetur per fidem, alia pro sui clara, ut est visio beatifica, alia vero medie ad dominum sapientia, vel ad aliud lumen supernaturale pertinens, quae nec est ita obscura, sicut cognitione fidei, nec ita clara, sicut intuitiva DEI visione. Ita in visionibus intellectualibus rerum corporearum alia est obscura, alia omeno clara, alia media. Obscura est, cum anima nullam quidem imaginem aut statu corporis videt, magis tamen certificatur, & cognoscit Christum, v.g. ita prope esse, quam si oculis videret corporeis, & haec praeterea aliquando loget multis diebus perdurare: quod non contingit in imaginaria.

Thom. à Iesu Opus. Tom. II.

Quærum hic , an persona illa intellectualliter apparet severa sit juxta videntem , sicut concipiatur ab illo : Respondent aliqui , hoc de visione Angelorum esse presumendum , de Chisto autem Domino , de sanctissima Virgine Matre , & aliis Sanctis , non facile : Christus enim rarissime , aut fecerit numquam ad nos descendit corporaliter extra Sacramentum Eucharistiae : Sanctis etiam illis , qui jam corporaliter existunt in celo , vel animabus illorum , non est , cur facile hoc concedamus ; potest enim hoc suppleri per speciem quamdam a Deo productam , qua nobis sic obsecrè representetur eorum presentiam , (quando id per Angelos vices eorum gerentes non sit) ut in illa coram nobis assistentia , singularem eorum Sanctorum erga nos benevolentiam demonstrent , & Christi Divinitatis realē presentiam . Quo etiam modo visionis (dicit Alvarez de paz T. 3. libro 5. quest. 3. cap. 12.) foris Christus venturus se Abiatur , & Davidi ostendit , non solum ex fide , sed ex dono sapientiae , quando in ejus adventu præcognito exultarunt .

De visione autem clara , & intuitiva corporis Christi (licet idem Alvarez eam non audeat admittere , cum dicat sibi compertum non esse , an Christus Dominus in visionibus imaginariis , aut in intellectualibus propriam sui speciem imprimat) probabile mihi est , quod afferit nost. Joseph à JESU MARIA de ingressu anime in paradisuum lib. 2. cap. 15. aliquid ita clarè & intuitivè apparuisse Christum Seraphicæ Matris Teresiae in aliquibus visionibus , quas ipse ex verbis ejus referit , maxime post Communionem , ubi Christus in Eucharistia realiter existens sui illi communicavit speciem , ut corpus ejus oculis animis videtur , sic & Angeli in celo , ut in eum potiter accidens gloria , quia ipsi ex intuitu sacrae humanitatis fruuntur . Et benenorati ibi , quod licet Seraphica Mater appellethas visiones Christi imaginariis , non ideo esse , quia vere sunt illius generis , sed quia visiones indistinctæ Humanitatis sanctissime soleat ipsa appellare intellectuales , & distinctas appella : imaginarias , propter veram Christi presentiam & manifestationem sub propria figura , colore , luce , &c. probat enim , quod nec in illo statu communicabantur S.M.N. visiones imaginariæ , nec imaginatio esset capax tantæ & tam gloriose representationis .

Visionem medium vocant aliqui ut licet etiam sit clara , non tamen per propriam speciem , sed per alias similes , in quo deficit ab intuitiva . Et haec sufficient pro explicatione hujus visionis , de qua agunt communiter Auctores mystici , quos supra reuelim s. ; videatur etiam Seraphica Ma. et libro vite sue cap. 27. & mansion. 6. cap. 8. N.B. P. Joannes à Cruce in Ascensi montis Carmeli lib. 2. cap. 23. & 24. & Michael de Fonte lib. 2. cap. 17.

Addendum tamen aliquid est de illis cognitionibus nuditis veritatum , seu veritas nuda , quas ad visiones , seu portas revelationes intellectuales reducere possim , de quibus loquitur D. Thomas 2. 2. quest. 173. art. 1. & quest. 174. art. 2. & 3. sent. diff. 35. quest. 2. art. 1. questio. & N.B.P. ubi si. pra. cap. 26. quae confituntur in hoc , ut intellectus videat veritates divinas , vel creatas rerum , quæ sunt , erunt , aut fuerint immmediatae in se ipsis , & non vestitus aliqua forma aut imaginesque iando ergo illi representantur veritatem , seu mysteria di-

vina per aliquam speciem modo illo possibili , & alibi dicto , id si cum penetratione quadam altissima divinarum perfectionum , sentit enim anima altissimè de illis cum ineffabili delectatione voluntatis , quia sunt veluti quidam contactus divini , quibus DEUS se præbet experientum & gustandum , nec nisi in unione cum DEO communicantur , immo ad ipsam unionem pertinent . Quando autem sunt circa res ceteras , pertinent ad spiritum prophetarum vel discensionis spirituum , & adeò clarè , & certo representantur , ut non possit intellectus non assentire illis ; de quibus loc. cit. idem B.N.P. Joan. Legendus etiam nost. Joseph à JESU MARIA lib. 1. de ingressu anime in paradisuum lib. 1. cap. 21.

Jam ergo ad secundam partem questionis dicendum est primum , visiones intellectuales (quaes sunt circa DEUM claræ , vel obscure , vel medio modo cognitum , ut supra diximus) non esse fulgendas , aut reciendas , cum sint ipsam contemplatio DEI , sed potius humiliatæ , & gratalanter amplectendas . Non tamen debemus illas positivè procurare , aut desiderare , non ob aliquod periculum , quod in illis vix pote inveniri , sed ob generalem rationem non desiderandi res supernaturales & infusas , esse enim præsumptio & defectus humilitatis . Suffici nobis appetere , & procurare eas , ad quas ex fide , & cum generalibus gratia auxilio possumus pervenire ; quæ licet aliquo modo disponant animam ad contemplationem infusam , non ideo debent appeti , quia disponunt ad illam , sed ad illam unionem acquisibilem , quam totis viribus & conatus procurare debemus .

Dicendum secundum , visiones intellectuales circa creature , quantumvis naturaliter bonas & perfectas , licet dum communicantur , debent admiti ; ne tamen esse optandas , nec in illis , seu in recordatione eorum esse animam deinden dum . Quia (ut doceat supra laudatus B.P. N. libro 2. ascens montis Carmeli cap. 24.) quamvis memoria eorum inciteret animam ad aliquem DEI amorem & cognitionem , atramen amplius & perfectius ad haec erigitur & incivatur per fidem in obscuritate & nuditate omnium rerum .

Dicendum tertium , visiones Christi Domini , sive sunt obscure , sive claræ , sive medio modo se habentes , ut diximus , quamvis non sint opanda ob humilitatem & cognitionem indignitatis nostræ : non tamen abiciendas esse , nec visitandas ex industria . Memoria enim sacratissima Humanitatis nihil potest obesse contemplationi , aut unioni ; nec in intellectualibus datur periculum conceptionis , sicut in corporalibus , aut imaginariis , & proportionabiliter dicendum est de visionibus intellectualibus Deiparae , Angelorum , & Sanctorum , quatenus ex illis possimus ad DEUM facilius pervenire , non tamen debet , qui jam est occupatus in contemplatione fidei obsecrare circa DEUM ad illas ex proprio diversere , sed propter illas in ipso actu contemplationis ingere & intuitu alterius , & contemplativo modo , ut diximus in catena , ut bene explica N. Joseph à JESU MARIA lib. 2. de ingressu anime ad deum cap. 11. 12. 13. 14. & 15.

Dicendum est quartum , notitias veritatum nudarum circa perfections , & mysteria divina pluri facientes esse , & astimandas , utpote ad unionem ipsius DEI pertinentes , licet non præsuptuosè affectandas , sicut diximus de visionibus

DEI

DEI intellectualibus, cum ad perfectionem nobis sufficiat unio illa communibus gratia auxiliis acquisibilis, quam N.S. M. sapientius commendat, & incolat. Verum quidem est, animas contemplationi supernaturali affectas, & que jam in intimo & supernaturali unioni DEI saporem, & suavitatem suarum expertarum, non posse non ad illam suspirare & desiderari jugiter anhelare, in quo cuiusque animæ status, & progressus perpendendus. Circa alias vero notitias, etiam veritatis nudæ, pertinentes ad creaturem, casu incedendum est; nam præterquam quod ad contemplationem mysticam non conducunt, potest etiam demon illas aliquo modo fingere excitando intellectum mediisphantasmatis, & sic fallacias plurimas suggerere, ut advertit N.B.P. l.b. 2. seens. mont. Carm. cap. 26.

Q VÆST I O XXIX.

Quomodo sicut loquitiones spirituales, & quanam ex illis removenda sint?

D E istis loquitionibus diffusis agit idem B. P. i. laudabilib. 2. & cap. 28. usque ad 31. ex cuius doctrina illas dividere possimus in successivas formales, & substantiales. Successivæ sunt illæ, quas anima in oratione valde collecta ipsam format, tamquam si cum alio loqueretur circa res aut materia, quam actualiter contemplatur, sibi que ipsa proponit & respondet. Sapientia sibi persuaderet ab alio responsum accipere; quod licet multo fateretur ex Spiritu sancti assistentia, nec demon intra intellectum possit verba formare, nihilominus non sunt multum aestimanda, cum possint esse ex spiritu proprio.

Formales nuncupant eas, quæ ab alio formantur, & anime ingeruntur, sive à DEO, sive ab Angelo, sicut mediantibus sensibus exteris, aut intermit, & sapientia contingunt extra tempus orationis, immo anima nihil cogitante de eorum materia. Has etiam non debet anima magni pendere, immo positus timerere, ne forsitan à demone, & failacis obnoxia; nec exequi, quæ per illas praecipiuntur, sine prudentis Magistri consilio: nec debet in illis occupari, & se se desinere, ut pote mediis improprietatis ad unionem cum DEO, & ad contemplationem mysticam.

Substantiales, licet etiam formales sint, non tamen omnes formales sunt substantiales; dicit enim substantiales, quia licet exercantur mediis accidentibus, quales sunt species in eligibilius, atque potentiarum animis, sunt tamen magni ponderis & momenti, in quo sensu appellantur Patres & Doctores gaudium substantiale, devotionem substantiale, & amorem substantiale, quia alia gaudia, devotiones & amores excedunt. Excedit enim illa locutionis alias locutiones, tum ex eo, quod à solo DEO profertur, tum quod effectum suum illico, & efficacissime fortificat; ut si DEUS dicat animæ, esto humilis, aut esto patientis, aut ne timeas, statim hanc effectum in te ipso experieris.

Unde circa receptionem, aut refectionem illatum sequendum est, quod docet idem B.P. loc. cit. cap. 31. his verbis: *Quantum ad haec verba seu loquitionem substantialem, non est, quod agat anima, aut ex seipso rite velit, nec conetur, sed humiliter se dimitaxat. & resignata illam exhibeat, liberum*

suum assensum DEO prebendo: nec est cur eam respiciat, aut reveratur, aut in execundis suis proscribit labore, DEVIS enim ipse istu substantialibus verbis id ipsum in ea, & cum ea operatur, quod secus informatus & successivus accidit. Nec est (ut dixi) quod hinc recipere conetur; effectus quippe eorum, substantialius sit sic loquar, divinique onus referens in anima manet quem quicunq; passim recipit. universus eius conatus minor est: nec est, quod aliquam deceptionem vereatur nam neque intellectus, neque cacolementum se esse immiscere bus rei queunt, nec malignus iste spiritus, &c.

Objectiones, quæ fieri potest: contra istam doctrinam, tam circa nomen substantiales, quam circa id, quod dicit B. P. non est quod agat anima, &c. quia etiam circa certitudinem easdem locutiones, quod scilicet non sit in illis deceptionis periculum timendum, &c. Ex ipsius B. P. verbis manet soluta; nam de nomine jam diximus, de operatione, seu cooptatione animæ cum DEO tam in admittendis loquitionibus, quam de earum effectibus latet se explicat. De certitudine, quam secum trahunt, constat ex doctrina D. Thom. 2.2. quest. 171. art. 5. & quest. 173. art. 4. de vera & perfecta propheta, & si aliquando cum tanta certitudine, seu evidencia in attestantibus eveniantur; ex effectibus & aliis signis faciliter innoescunt. Quia omnia bene expedit N. Nicolaus à JESU MARIA in sua Elucidatione Theolog. part. 2. cap. 5. per totum, ubi hanc doctrinam conformem esse loquitionibus (antiorum patrum, & Doctorum probat. Legendum de hac quoque materia noster plenissimus P. Michael de Fonte, in suo de triplici vita spirituali libro præclaro opere, lib. 2. cap. 18. ob: has loquitiones in corporeas seu extortores, in imaginarias, seu inferiores, in intellectuales seu spirituales distinguunt; quæ omnes enucleatus exponit, quæ uero etiam affiguntur indicia, ex quibus discerni queat, quando ha loquitiones à divino, quando à proprio, quando à maligno spiritu proceduntur; & rotidem animadvertenda moneret ac doceret, ne in illis decipiamur.

Q VÆST I O XXX.

*Quomodo qui DEO unitur, dum eum contemplatur in caligine, totus fiat ipsius
Cui inquit S. D. neque ullius, neque suus, neque alterius?*

D. Maximus exponentis verba Dionysii inquit: *Arque hoc modo ignorationi, cessationiique conjunctus, non dico per ipsius propriamentem cessationem, neque per cessationem alterius, neque se ipsum, neque quidquam aliud intelligendo, sed secundum potius mentis portionem ipsi ignorantia, quod omnia exceedit, penitus nimis, &c.*

Non dissimiliter Georgius Pachymera: *Tali modo conjunctus ignorationi, & cessationi. Non dico propria mente circa ipsam cessationem, neque etiam alterius cessationem, nec se ipsum, nec quidquam aliud intelligendo (hoc enim merum otrum stupidius assermentum est) sed secundum potius mentis portionem ipsi ignorantia, omnis cognitionis cessationem obtinendo spiritu scilicet, convenienterque deferendo omnem notionem, qua extrinsecus assulsa, quodammodo confundit portius, magisque obest, quam prostat, cum sine notione omnia novit, &c.*

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

XII 3

Ques.

Thom[as] JESU
Opus Spiritu
Tom. II

Quæ sic intelligo. Quamvis in ista contemplatione non detur omnimoda cessatio actus intellectus, sic enim esset otiosus, & stupidus, & ut supra diximus, DEUM cognoscere quoad an est, & de eo etiam format conceptum aliquem confusum, non tamen cognoscere, quid DEUS sit, & semper DEUS quod quid est, manet illi ignorans; DEO autem sicut signo conjunctus, & sine ejus distincta cognitione, (& omnem notionem, rationem cognoscendi DEUM ex creaturis emendatam deferendo) totaliter DEO unitur sine aliquo medio tam ex parte intellectus, quam voluntatis.

Sic enim totus est DEI quoad intellectum, quia intellectus intelligendo su omnia: to usque DEI quoad voluntatem, quia in DEUM a se ipsa ex ecstasi fertur, & sic animus in Deo trans-

formatus, non est ullius creature, quia nullam intelligendo aut amando interponit, sive se, sive alterum, ac proinde neque est *sensus*, quia nec infle respicit, nec si querit, neque alterius objecti eodem modo.

Quod videtur insinuari in illa explicatione mystica Theologæ, quam asserti idem S. Doctor in cap. 7. de divinis nonnibus, scilicet, quando mens a rebus omnibus recedens, ac demum semetipsam defens, desuper fulguribus radios unire, &c. Per quod innuitur, quod od mens non soluta omnia alia, sed seipsum quoque debet amittere, non reflectendo supra seipsum, aut supra proprios actus, ut explicat plures laudatus P. Joseph à JESU MARIA lib. 1. a/cens. anima ad DEVVM cap. 27. quæ omnia sappositi superius dictis de unione, prolixiori non videntur indigere enucleatione.

C A P V T S E C V N D V M.

Quomodo oporteat uniri, & laudes referre Auctori omnium,
qui est super omnia.

Iuxta Lectionem Perionii.

In hac clarissima caligine esse optamus, atque aspectus privatione, & ignoracione cernere, ac cognoscere eum, qui omnem aspectum atque scientiam vincit, hoc ipso, quod minimè videamus, & sciamus. Hoc enim est revera videre, & cognoscere: eumque qui essentia superior, ac praestantior est, divino more laudare, omnium, quae sunt negatione: ut illi, qui nativum signum faciunt, tollunt ea, que obscurant, & impediunt formæ latenter aspectum, ipsamque in se pulchritudinem, quæ abstrusa est, explicant sola destra-

zione. Sed mihi detractiones, sive negationes contraria, ac affirmations laudanda videntur. Illas enim à primis ortu, & ad extrema per media devenientes ponebamus: hic autem ab extremitate ab prima, & principali ascendentes, omnia tollimus, ut sine integumentis cognoscamus ignorantem illam, quæ ab omnibus rebus, quæ scientia comprehenduntur in illis, quæ sunt, occultata est, caliginemque illam cernamus essentia superiori, quæ ab omni luce, quæ in rebus inest, occultatur.

Iuxta Corderium.

Nos in hac supra quam lucente caligine veritati exoptamus, & per visionis, cognitionisque negationem videre & cognoscere id, quod supra visionem, cognitionem existit, hoc ipso quod non videmus, nec cognoscimus: hoc enim est verè videre & cognoscere, & supra scientiam supernaturaliter laudare per omnium rerum ablationem, non secus ac qui statuunt nativam de dolam, auferentes omnia, quæ cum complicita claram formæ latenter visionem impediabant, ablatione sola genuinam ejus occultam pulchritudis

nem manifestant. Oportet autem, ut exstimo, ablationes contrario modo, quam positiones celebrare: siquidem illas à primis incipientes, & per media, & extrema descendentes ponebamus; hic verò ab extremitate ad prima ascendentes, omnia removemus, ut revelatè cognoscamus illam inconoscibilitatem, quæ ab omnibus, quotum cognitio est, in rebus omnibus obtegitur: & supernaturalem illam caliginem intueamur, quæ ab omnibus, quod in rebus est, lumine occultatur.

P A R A P H R A S I S.

Ego in hac caliginosa contemplatione cupio occupari, & detineri, & hoc ipso quod non videam, nec cognoscam, per negationem & carentiam omnis visionis, & cognitionis, cupio videte & cognoscere DEUM, qui excedit omnem visionem & cognitionem. Hoc enim verè est videre eum, & cognoscere, & per omnium rerum ablationem supra modum naturalem laudare eum, qui est supra omnes essentias; sicut statuarius, qui statuum format ex truncu nativo, & nondum in lecto, per solam ablationem materia su-

perflua oculis proponit imaginem, quæ abcondita, & in potentia adhuc erat sub illa rude, & indigesta mole. Ablationes autem mihi videntur facienda esse contrario modo à positionibus nam positiones seu affirmations de DEO apponere solemus, incipiendo à primis prædicatis, & descendentes per media, v.g. ad extremitates, quæ verò debent incipiēre ab ultimis, & sic ascendere usque ad priora, ut sine velo a regimento cognoscamus illam DEI inconoscibilitatem, quæ veatur & tegitur ab omnibus rebus, quæ co-